

Sygn. akt V KK 277/19

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 13 listopada 2019 r.
sprawy **M.B.**
skazanej za przestępstwo z art. 233 § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 11 grudnia 2018 r., sygn. akt IV Ka (...)
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.
z dnia 12 lutego 2018 r., sygn. akt IV K (...)

postanowił

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazaną kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

M.B. została oskarżona o to, że w dniu 8 sierpnia 2011 roku w Sądzie Okręgowym w S., będąc pouczoną o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, złożyła fałszywe zeznania mające służyć za dowód w postępowaniu karnym przeciwko R.S. w ten sposób, że zeznała nieprawdę odnośnie faktu zaginięcia trzech kontenerowych stacji energetycznych oznakowanych fabrycznie jako MRw (...) i MRw (...), w sytuacji gdy ww. instalacje zostały uprzednio w dniu 14 sierpnia 2002 roku sprzedane na rzecz R.C. za kwotę 25.000.00 zł. tj. o czyn z art. 233 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2018 r., sygn. akt IV K (...) Sąd Rejonowy w S. uznał oskarżoną M.B. za winną zarzucanego jej czynu, ustalając, że zeznała nieprawdę, twierdząc, iż nie sprzedała trzech kontenerowych stacji energetycznych oznakowanych fabrycznie jako MRw (...) i MRw (...) w sytuacji, gdy dokonała ich sprzedaży w dniu 14 sierpnia 2002 roku na rzecz R.C. za kwotę 25.000,00 złotych i za ten czyn na podstawie art. 233 § 1 k.k. w. zw. z art. 4 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.k. wymierzył oskarżonej karę 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 (dwudziestu) złotych. Wyrok zawiera również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelacje wywiedli obrońcy oskarżonej.

Adwokat P.O. zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

1) na podstawie art. 439 §1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 427 §2 k.p.k. naruszenie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 14 § 1 k.p.k. poprzez zmianę przez sąd opisu czynu i orzeczenie poza zakresem wyznaczonym aktem oskarżenia, skutkujące wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela;

2) na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez przyjęcie, że zeznania świadka W.M. złożone dnia 12 lutego podczas rozprawy głównej nie miały istotnego znaczenia dla ustaleń faktycznych, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem stanowią dowód na to, że kontenery zakupione przez R.S. nie zostały wywiezione przez oskarżoną, tym samym stanowiąc ujawnioną okoliczność, która powinna stanowić podstawę wyroku;

3) na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 424 k.p.k. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i naruszenie zasad prawidłowego rozumowania, poprzez wniosek, że z przesłanki zakupu przez R.S. 3 kontenerowych stacji transformatorowych i sprzedaży przez oskarżoną 3 stacji kontenerowych wynika, że zbyła konkretnie te kontenery, które zakupił R.S., co skutkowało przypisaniem oskarżonej złożenia fałszywych zeznań;

4) na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i naruszenie zasad doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania, poprzez uznanie za wiarygodne zeznań R.S., które nie korespondowały z zeznaniami innych świadków (np. W.M.), a także były niespójne i zmierzały do obciążenia oskarżonej ze względu na konflikt pomiędzy oskarżoną a świadkiem;

5) na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 427 §2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 k.p.k. polegającą na nieodniesieniu się do wniosku dowodowego zgłoszonego na rozprawie dnia 10.01.2017 r., pominięciu faktu znajomości świadka Z.R. z R.S., ich współpracy przy sporządzaniu opinii sądowej, co mogło rzutować na treść zeznań i tym samym poczynione ustalenia faktyczne w kwestii tożsamości sprzedanych stacji kontenerowych z zakupionymi przez R.S.;

6) na podstawie art. 438 pkt 2 w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 170 k.p.k. i art. 6 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosku dowodowego obrońcy oskarżonej z dnia 12 lutego 2018 r. o jej przesłuchanie na okoliczność podejmowania czynności formalno-prawnych w celu uruchomienia elektrowni wiatrowej w K., co wbrew uzasadnieniu sądu o braku znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, zmierzało do wykazania, że niecelowym byłoby zbycie przez oskarżoną kontenerowych stacji energetycznych potrzebnych do prowadzenia inwestycji, tym samym stanowiąc potencjalną podstawę rozstrzygnięcia;

7) na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 k.p.k. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i naruszenie zasad prawidłowego rozumowania, przyjmując za niewiarygodne zeznania świadka B.B. z uwagi na fakt ich zmiany, w sytuacji, gdy doprecyzował jedynie podczas składanych zeznań, że J.K. nie był obecny fizycznie przy transakcji, a pozostawał w tym czasie w kontakcie telefonicznym, co wywarło skutek na negatywną ocenę pozostałych zeznań świadka B.B., które potwierdzały wyjaśnienia oskarżonej co do okoliczności zawarcia transakcji sprzedaży stacji kontenerowych;

8) na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, że podczas oględzin na posesji nabywcy, tj. R.C. ujawniono dwie stacje transformatorowe oznaczone tabliczkami znamionowymi o treści „MRw (...)” oraz „MRw (...)”, podczas gdy jedna z nich oznaczona była tabliczką z oznaczeniem Mrw (...) co skutkowało uznaniem złożonych przez oskarżoną zeznań za nieprawdziwe;

9) na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, że wyjaśnienia oskarżonej były sprzeczne z treścią kopii rachunku sprzedaży stacji, podczas gdy oskarżona wyjaśniła w dniu 9 października 2017 r., że sprzedane przez nią kontenery były uszkodzone i niekompletne, co odpowiadało treści rachunku sprzedaży.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku i umorzenie postępowania lub zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmiennie co do istoty poprzez uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Adwokat K.H. zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

I. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia (art. 438 pkt 2 k.p.k.), a w szczególności:

1) naruszenie art. 14 § 1 i art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., w wyniku dokonania zmiany przez sąd opisu czynu, co skutkowało złamaniem zasady skargowości oraz tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego oraz wyjściem poza ramy oskarżenia;

2) naruszenie art. 7 k.p.k. w wyniku przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i przeprowadzenia wnioskowania z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania, logiki oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a w szczególności:

- a) wadliwego przyjęcia, iż fakt niezgodności wywieszki umieszczonej na kontenerze rozdzielniczy z adnotacjami znajdującymi się na świadectwie kontroli technicznej nie przesądza o braku tożsamości urządzenia,
 - b) wadliwego przyjęcia, iż fakt ujawnienia przez M.B. dopiero w przedmiotowej sprawie faktu zakupu innych stacji kontenerowych przez J.K. podważa prawdziwość jej twierdzeń w powyższym zakresie,
 - c) bezpodstawnego przypisania waloru wiarygodności zeznaniom R.S. oraz Z.R., pomimo jaskrawych sprzeczności i niezgodnych z prawdą twierdzeń ujawnionych w protokołach przesłuchania przed sądem;
- 3) naruszenie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez arbitralne oddalenie wniosków dowodowych złożonych przez obrońcę oskarżonej M.B. na rozprawie w dniu 12.02.2018 r. w przedmiocie uzupełniającego przesłuchania oskarżonej, na okoliczność podejmowanych przez nią czynności formalno - prawnych w celu uruchomienia elektrowni wiatrowej w K., a w szczególności podjętych przez nią procedur przed Urzędem Regulacji Energetyki w sprawie wydania taryfy, w okresie przypadającym po inkryminowanej transakcji;
- 4) naruszenie art. 167 k.p.k., w wyniku nierozpoznania wniosku dowodowego obrońcy oskarżonej (złożonego na rozprawie w dniu 10.01.2018 r.) o przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci opinii biegłego z zakresu teleinformatyki, na okoliczność wiarygodności zeznań świadka Z. R. ;
- 5) naruszenie art. 4, 92 i 410 k.p.k. w wyniku braku oparcia wyroku na całokształcie okoliczności ujawnionych w toku postępowania i pominięcia dowodów wykluczających wersję oskarżenia, a w szczególności pozostawienie poza nawiasem oceny sądu dowodu z zeznań świadka W.M. ;
- II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść (art. 438 pkt 3 k.p.k.), polegający na wadliwym przyjęciu istnienia wymienionych poniżej okoliczności, co w połączeniu z uchybieniami procesowymi doprowadziło w konsekwencji do bezpodstawnego uznania, iż oskarżona M.B. dopuściła się zarzucanego jej czynu i ustalenia, że zeznała nieprawdę twierdząc, iż nie sprzedała trzech kontenerowych stacji energetycznych oznakowanych fabrycznie, jako MRw (...) i MRw (...):
- 1) jakoby R.S. zlecił transport do K. – W.M..

2) jakoby dane identyfikacyjne stacji kontenerowych wskazał orientacyjnie i z pamięci R.C..

3) jakoby żadne z oznaczeń odnotowanych na rachunku sprzedaży kontenerów nie odpowiadało treści tabliczek znamionowych znajdujących się na kontenerach w miejscowości K..

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o umorzenie postępowania w oparciu o dyspozycję art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. lub o zmianę zaskarżonego wyroku i wydanie orzeczenia odmiennego co do istoty, poprzez uniewinnienie oskarżonej M.B. od popełnienia zarzucanego jej czynu, bądź ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2018 r., sygn. akt IV Ka (...) Sąd Okręgowy w S. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok i orzekł o kosztach procesu.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł obrońca skazanej, który zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

1) naruszenie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. - w wyniku zaniechania umorzenia postępowania i utrzymania w mocy wyroku I instancji, pomimo dokonania przez ten sąd zmiany opisu czynu, co skutkowało złamaniem zasady skargowości oraz tożsamości czynu zarzucanego i przypisanego oraz wyjściem poza ramy oskarżenia,

2) naruszenie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. - w wyniku zaniechania umorzenia postępowania i nieuwzględnienia pozaustawowego kontratypu występkę złożenia fałszywych zeznań przez świadka w związku z przysługującym mu jako sprawcy czynu zabronionego prawem do obrony.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o umorzenie postępowania albo o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna i to w oczywistym – uzasadniającym jej oddalenie w trybie art. 535 § 3 k.p.k. – stopniu.

Na wstępie należy zauważyć, że w związku z tym, iż M.B. została skazana na karę grzywny, kasacja wywiedziona w tej sprawie mogłaby zostać uwzględniona wyłącznie wtedy, gdyby uchybienia będące podstawą postawionych w niej zarzutów zaistniały w rzeczywistości, ale i jednocześnie stanowiły rażącą obrazę przepisów prawa należącą do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 523 § 2 k.p.k.). W przedmiotowej sprawie wspomniane warunki nie zostały jednak spełnione.

Wbrew bowiem temu, co twierdzi skarżący, a co trafnie wyeksponował w uzasadnieniu swojego orzeczenia sąd odwoławczy, modyfikując opis czynu w stosunku do tego, który został ujęty w akcie oskarżenia, sąd pierwszej instancji nie wyszedł poza granice aktu oskarżenia i bez wątpienia skazał M.B. za czyn, który był objęty skargą zasadniczą.

Rozwijając ten wątek przypomnieć wypada, że zgodnie z utrwalonym w doktrynie i judykaturze poglądem, tożsamość czynu jest wyłączona, gdy wystąpi jedna z opisanych niżej sytuacji określanych mianem kryteriów tożsamości czynu tj. gdy „wyjdzie na jaw, że:

1. nastąpiła zmiana osoby sprawcy (...);
2. nastąpiła zmiana dobra prawnego (przedmiotu ochrony) (...);
3. nastąpiła zmiana osoby pokrzywdzonego i równocześnie nastąpiła jakakolwiek różnica dotycząca miejsca czynu, czasu czynu, przedmiotu wykonawczego lub ustawowych znamion czynu (...);
4. nie doszło do zmiany osoby pokrzywdzonego, ale ujawniły się cztery różnice dotyczące miejsca czynu, czasu czynu, przedmiotu wykonawczego i ustawowych znamion czynu.” (S. Waltoś, P. Hofmański, Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2018, s. 31 – 32).

Jest oczywiste, że w przedmiotowej sprawie żadne ze wspomnianych wyżej kryteriów się nie zaktualizowało. Dokonana przez sąd pierwszej instancji zmiana opisu czynu, polegała bowiem jedynie na doprecyzowaniu treści złożonego przez M. B., podczas składania zeznań, nieprawdziwego oświadczenia, którego istota bez wątpienia została odzwierciedlona w treści zarzutu aktu oskarżenia. Porównanie tych dwóch opisów nie pozostawia również żadnych wątpiwości, że nie zaistniał stan, o jakim mowa w regule, stosowanej pomocniczo przy rozstrzyganiu

dylematów związanych z kwestią tożsamości czynu, zgodnie z którą „identyczność czynu jest wyłączona, jeśli w porównywanych jego określeniach zachodzą tak istotne różnice, że według rozsądnej życiowej oceny nie można ich uznać za określenia tego samego zdarzenia faktycznego” (tak trafnie m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 kwietnia 2010 r., sygn. akt III KK 368/09, OSNwSK 2010 nr 1, poz. 947).

W tym stanie rzeczy oczywista bezzasadność zarzutu podniesionego w punkcie 1. kasacji nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości.

Na identyczną ocenę zasługuje również zarzut podniesiony w punkcie 2. nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Mając na uwadze ograniczenia wyartykułowane w treści art. 523 § 2 k.p.k. oraz bardzo wąski wyjątek od wyrażonej w nim reguły, ujęty w art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k., uzasadniając to stanowisko wystarczy ograniczyć się do stwierdzenia, że działanie w warunkach, wyeksponowanego w kasacji, kontratypu prawa do obrony, nawet gdyby zaistniało, mogłoby skutkować wyłącznie uznaniem, że zaistniała negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. („ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa”), a nie z art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. (tak trafnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 września 2008 r., IV KK 241/08, Legalis nr 118119). Do kategorii „innej okoliczności wyłączającej ściganie”, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., należą bowiem jedynie przeszkody prawne niemieszające się w katalogu zamieszczonym w art. 17 § 1 pkt 1 – 10 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2018 r., V KK 522/18, 1860618). Powyższe prowadzi do konkluzji, że skoro okoliczność wyeksponowana w punkcie 2. petitum kasacji należy do kategorii objętej dyspozycją art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i tym samym nie sposób uznać jej za „inną okoliczność wyłączającą ściganie” w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k., nie zaistniało również uchybienie, o którym mowa w art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. Wydanie wyroku skazującego, mimo zaistnienia przesłanki z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., nie zostało bowiem wymienione w katalogu bezwzględnych przyczyna odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k.

Powyższe wywody potwierdzają postawioną na wstępie tezę, że wywieziony w przedmiotowej sprawie nadzwyczajny środek zaskarżenia okazał

się oczywiście bezzasadny, co uzasadniało jego oddalenie w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k., obciążając nimi skazaną.

as